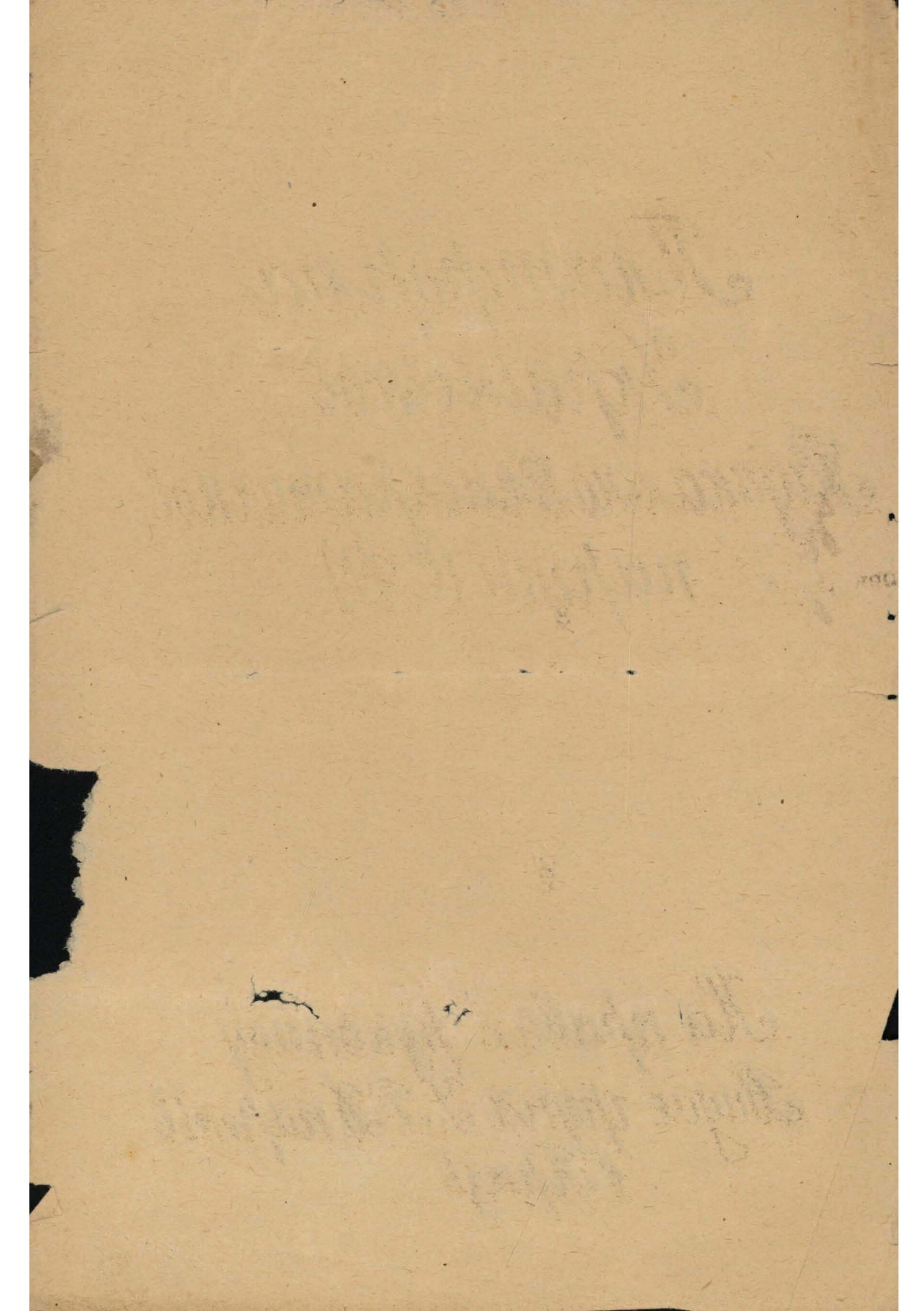

U 596 (U 612)
Листопад 34
9601.

Платформа
Української
Радикально-Демократичної
партії (С.Ф.)

На правах рукопису
Видав група У.Р.Д. партії
в Празі

Останній конгрес партії Укр. Рад.-демократів, рішенням якого змінено стару назву партії, що існувала на Великій Україні, в різних модифікаціях, кілька десятиліть, відбув свою працю, засвоїв нову назву (Укр. с.-ф. Партія) та виробив нову програму партії в переломовий час (літо 1917 р.) українського національного, соціального та державного життя, коли всі чинні елементи українського народу знаходились в стадії несталости та неозначенности.

Тому нова назва партії в скорому часі перестала відповідати як об'єктивному стану річей, так і суб'єктивним почуттям і настроям в партії, а на-вні, зокрема за кордоном, викликала тяжкі непорозуміння. Тому далі - де-які точки нової програми майже одразу змертвіли, не виконувались, а де в чому стали навіть наявним анахронізмом, що яскраво виявилось на партійних конференціях 1918-1920 р.р., на зборах окремих груп партії та її Закордонного Бюро.

Зваживши вищезазначені факти; зваживши і те, що наші товариші по партії, переважна більшість яких зосталась на Батьківщині, по силі сучасних політичних умов на Україні, не мають ніякої можливости виявити ні своїх думок, ні своєї конструктивної праці,

через що цей обов'язок силою річей спадає на нас, їх закордонних товаришів, - група членів партії в Чехословаччині, за згодою Закордонного Боро, постановила:

По перше - повернутись до давньої, незабутої, традиційної назви - Українська Радікально-Демократична Партія, уживаючи поруч з нею, до скликання партійного конгресу, стару назву (с.-ф.)

По друге - скориставшись об'єктивними умовами закордонного становища, що дає можливість вільної, незалежної думки ; обрахувавши цілий досвід як старих, так і новітніх демократичних держав (в одній з яких - взірцевій - група перебуває); зваживши також цілу минулу політичну, національну та соціальну традицію України, її революційну добу та сучасну реальність, - група партії вирішила встановити державні, національні, соціальні, та економічні точки нової партійної платформи, що на їх основах члени та групи партії могли-б працювати за кордоном, до часу повороту на Україну, і на Україні, по повороті на Батьківщину, до часу скликання всеукраїнського конгресу партії.

I. Гасло партії.

Перше за все група членів партії в Чехословаччині визнає, що основним гаслом партії, при вирішенню всіх державних, національних, соціальних та економічних справ і питань, мусить бути ґрунтовна засада:

Нація - вища за класи,

державна - вища за партію.

II. Незалежність Української держави.

Боротьба українського народу за свою державну незалежність ще не завершилась. Всі верстви української національності, всі складові частини її вложили в цю боротьбу всі свої сили, ведучи її в різних напрямках та різними засобами. Тому, стоячи на ґрунті фактичних здобутків в цій сфері; констатуючи, що ідеал державної незалежності став фактом, і що цей факт історично закріплений як з середини (утворенням української незалежної держави), так і на-вні (визнанням чужоземними державними чинниками), група вважає усяке збочення з цієї державної позиції, з погляду практичного - національною деструкцією, з погляду принципіального - національною зрадою.

III. Закордонна політика.

Група членів партії в Чехословаччині вважає, що основне завдання часу полягає в закріпленню й поглибленню ідеї Української Держави як у внутрішній свідомості українського населення, так і серед чужих народів та держав. Група свідома того, що тільки єдність та єдиностайність всіх активних чинників українського народу, тільки досягнення на теренах самої України можуть змінити наше тяжке міжнародне становище та скріпити нашу державну суверенність. Але разом з тим група свідома і того, що Українська Держава, як і кожна інша нова держава, при сучасних світових обставинах, не може стабілізуватися без сприятливого відношення з боку інших держав, без юридичного та фактичного визнання та активної політичної і фінансової допомоги в боротьбі Українського народу за свою суверенність проти головного свого ворога - Советської Росії.

І тому, що саме Російська Советська Республіка окупувала своїми військами переважну більшість земель України, утворивши штучний псевдо-український окупаційний уряд Советської України, руйнуючи й рос-

кладаючи політично, економічно, культурно і морально українське населення, — група вважає, в даний момент, необхідним для України спиратися на всі ті міжнародні чинники, які, з тих чи інших причин, ставляться вороже до Російської Союзної Республіки, що, під формою С.С.С.Р., відновила стару єдину, неділиму Росію, перейнявши разом з тим і імперіалістичну традицію колишньої царської Росії до-до України, чим забезпечила собі підтримку в цій справі не тільки комуністичної урядової партії, але й цілої російської політичної опозиції та цілого російського громадянства.

Спираючись на той факт, що союзна влада на Україні, як влада насильничого окупанта, не визнана українським народом, який увесь час, безперерви і безнастанно бореться з нею з зброєю в руках і мирними заходами, — група членів партії рішуче стоїть на тому, що Українська Держава не повинна визнати ні одного політичного, територіального чи фінансово-економічного договору, складеного більшовиками до-до України.

Що-ж до зобов'язань колишньої Російської Імперії, то не визнаючи її політичних договорів, група вважає,

що Українська Держава має входити в переговори що-до відповідної частини фінансових зобов'язань названої Імперії, які складені владою цієї держави до 7 листопаду (нового стилю) 1917 року.

З огляду на надзвичайно важливу культурно-просвітну допомогу, яку, в найтежчий час, українці дістають од Чехословацької Республіки та її народу, група вважає своїм моральним обов'язком провадити на Україні ідею найбільше доброзичливих відношень до Чехословаччини і в добрі і в лихі часи.

ІУ. Земельне питання.

Вважаючи земельну справу на Україні найбільш важливою підвалиною добробуту Української нації, в своїй переважній більшості хліборобської; маючи на увазі, що хліборобство довший час буде головною базою економічного й культурного розвитку Української держави й забезпечення її фінансового господарства та грошової валюти; рахуючи, що тільки відповідне нашим національним інтересам розв'язання земельного питання, коли українська земля знаходитиметься в українських руках, може гарантувати українській державі

державну незалежність; - 9.

Партія ставить в земельній справі такі вимоги й постулює:

1) Земельні відносини на Україні мають базуватись на принципі приватної власності на землю.

ПРИМІТКА 1: колективні форми господарства регулюються спеціальними законами.

ПРИМІТКА 2: Умови володіння лісами, водами та підземними багатствами регулюються спеціальним законом.

2) Росподілені в революційну добу українським народом землі (поміщицькі, казені, удільні, монастирські, міські, церковні та інших власників) залишаються за сучасними посідачами, що обробляють ті землі своїми силами.

Для остаточного закріплення розподілених земель, а також виправлення можливих при переведеному розподілу неправильностей утворюються землепорядкові комісії. Утворення цих комісій і праця їх провадяться на підставі закону парламенту.

3) Земельна власність на Україні має бути обмеженою законом встановленими земельними нормами, що сприяють утворенню міцних господарств.

Максимум землі на одно індивідуальне господарство встановлюється законом парламенту відповідно

господарським умовам кожної окремої місцевості.

ПРИМІТКА: Партія вважає доцільним, аби цей максимум не перевищував 25 десятин.

4) За всі без винятку розподілені землі, згадані в § 2, нові власники виплачують державі вартість їх. Ціна виплати, рівно ж як термін та способи її установлюються законом парламенту.

5) Розрахунки держави з бувшими власниками землі та з іпотекою на тих землях, а також норми оплати вартості і форми самої оплати установлюються законом парламенту.

6) Вся земля, яка при переведенню земельної реформи буде залишатись вільною, поступає до Державного земельного фонду і використовується державою, уявляючи надалі резерв для розподілу поміж новими господарствами.

7) В земельній політиці партія керується головною засадою: допомогати сільському господарству підвищувати й удешевляти продукцію. Для здійснення цього партія буде домагатися від держави й органів місцевого самоврядування:

а) забезпечення хліборобів як коротко-терміновим оборотним кредитом, так і довготерміновим - на меліора-

II.

тивні цілі,

б) поширення різними засобами агрономічної освіти поміж людністю, щоб хліборобство базувалось на наукових і технічних знаннях,

в) сприятливих умов для вільного розвитку сільсько-господарської кооперації.

У. Державна структура.

В даний історичний момент головною верствою українського народу являється селянство. Ця суспільно здорова верства, з допомогою сільської інтелігенції, уламків міської інтелігенції, та уламків інших українських верств, що заховані на Великій Україні та по-за її межами відбудує Українську Державу, відновить українське національне життя.

Тому селянству мусить бути даною до рук не тільки соціальна сила, що забезпечене аграрною політикою, накресленою вище, — але йому мусить бути наданою можливість всебічно і до кінця виявити цю силу в державному, соціальному й національному су-
дівництву.

Для забезпечення зазначеної можливості в державному напрямі, Українська Держава мусить бути збудованою, як демократична республіка, з парламентар-

ним ладом, з загальним виборчим правом, з рівними правами громадян, з децентралізацією державних установ та наближенням їх до населення, з федеральним ладом самоурядовання.

Тому далі-громадські права мусять бути збудовані на прінципах охорони державою прав кожної людини на життя, на честь, на освіту, (на працю, на продукти праці), на родинне життя, (на забезпечення на випадок інвалідності, на забезпечену старість), на активну участь в громадському і державному житті, що мусить бути досягнене забезпеченням волі руху, волі устного й друкованого слова, волі зборів та угруповань, тілесної незайманости, незайманости кореспонденції та помешкання.

VI. Робітнича справа.

Селянська верства видасть з себе інші суспільні верстви, що їх бракує в даний історичний момент і що вони потрібні для нормального існування й розвитку українського громадського, соціального, державного і національного життя. Але й тоді селянська верства, що зостанеться самою численною, мусить, з погляду державного і національного, вважатись найважлишою; з інших верств найбільше вартісними и ко-

рисними треба вважати верстви інтелектуальних та фізичних робітників.

Тому завданням державної політики мусить бути змагання до того, аби ці верстви не одривались од національного оточення, не тільки мовою, але и психологією.

Для виконання зазначеного змагання, крім загально-го законодавства, що охороняє права робітництва, як членів української нації, як громадян української держави, як людей взагалі, - мусить бути утворено новітнє робітничє законодавство для охорони професіональних прав фізичних та інтелектуальних робітників, з спеціальною охороною праці жінок, з повною забороною праці дітей. Окремий розділ цього законодавства мусить бути присвячений охороні професіональних прав сільсько-господарчого робітництва.

Тому завданням держави мусить бути також змагання до того, аби індустріальні заклади, культурні інституції та середні й високі школи не скупчувались десь в кількох центрах, а були, по змозі, рівномірно розміщені по цілій Україні.

УІІ. Економічні справи.

Даний історичний момент характеризується на Україні економічною руїною, фінансовим знесиленням населення, занепадом індустріальної та сільсько-господарчої продукції. Силами самого населення, без допомоги чужоземного фінансового та індустріального капіталу економічне життя України не може бути відновленим. І, навіть, при інтенсивній допомозі чужого капіталу економічне відбудовання країни розтягнеться на довгий ряд років.

Тому, в справі економічного відродження, держава мусить використати досвід європейських країн, де йшла та йде плановна праця по відновленню зруйнованого світовою війною економічного життя, пристосовуючи результати зазначеного досвіду до умов української території, до національних потреб, до якостей та здібностей українського населення, чергуючи відповідно зазначеним елементам завдання своїй фінансової та економічної політики.

В першу чергу держава мусить встановити сталу валюту, сталу рівновагу державного кошторису, сталі ціни на продукти першої потреби, користуючись для того доцільною комбінацією чужоземних фінансових позик (забезпечених на перший час прибутками з мо-

нополій, регалій, концесій, шляхів, підземних багатств, то-що) з раціональним прогресивним оподаткуванням нарастаючих, в міру наближення до нормального економічного стану, різного роду рент, індустриальних, торговельних, земельних та інших прибутків окремих осіб та економічних і фінансових угруповань. В дальшому фінансова політика держави мусить іти в напрямі консолідації державного боргу, переводу його на внутрішній ринок, увільнення його од заборук, що гальмують економічний розвій країни, забезпечення його єдине правною силою держави та фінансовою потужністю її населення.

В індустриальній політиці своїй держава також мусить чергувати економічні завдання. При відродженню економічного життя на Україні, держава перше за все мусить відбудувати сільське господарство та сільсько-господарчу індістрію, як основну й першу підвалину економічного добробуту країни та її фінансові сили. Поруч з цим, першим і основним завданням, стоїть друге необхідне завдання - відновлення великої індістрії, заснованої на природних багатствах земельних надр України. Одночасно, паралельно з виконанням обох зазначених завдань, мусить іти інтенсивна

праця по відбудові старих та встановленню нових водних та суходольних шляхів, що без них взагалі неможлива ніяка економічна діяльність в широкому державному масштабу. Інші індустріальні галузі в перші часи мають право на державну увагу лише в міру необхідности та поготовости сприятливої економічної кон'юнктури, що буде ознакою наближеного нормального економічного стану річей в країні.

Для виконання зазначених завдань держава му-
сить скористатись чужоземним фінансовим капіталом,
на основі спеціально складених і гарантованих дер-
жавою договорів, а також і чужим індустріальним ка-
піталом, на договорних основах, під контролем дер-
жавної влади, з чужоземними інструкторами та спе-
ціалістами, але без чужоземних, по змозі, робітни-
ків. Крім чужоземної допомоги, держава мусить в цій
справі використати також вільну ініціативу окремих
громадян та творчу чинність українських фінансових
а економічних угруповань, — з, окрема кооперативних,
що виказали вже свою економічну та фінансову при-
датність і що, при певних умовах, як то доводить до-
свід де-яких європейських країн, можуть конкурувати
в своїй праці з великою буржуазією, не маючи її на-

хилів та вад, иноді небезпечних для держави.

VIII. Просвітні справи.

Даний історичний момент характеризується культурним знесиленням українського населення та занепадом просвітної праці, як шкільної, так і по-за шкільної.

Тому найбільші зусілля держави мусять бути спрямовані на встановлення широкої сіти української школи, як загальної, так і спеціальної, всіх її ступнів, на цілій території України, на поширення дошкільного виховання та позашкільної просвітної діяльності серед широких верств українського населення. Тому також спеціальні заходи держави мусять бути спрямовані на охорону, оживлення та розвиток існуючих уже культурних сил, культурної праці та культурних інституцій. В цій праці, як допомоговою силою, держава мусить скористатись творчою ініціативою як окремих громадян та громадських угруповань, так і особливо чинною співпрацею самоурядових одиниць всіх ступнів і типів.

Крім того, на перші часи, до встановлення нормального стану річей, держава мусить вжити заходів до приміщення найбільшої кількості української молоді по європейських школах, різних типів та ступнів,

аби допомогти прискореному процесу культурного відродження української нації.

IX. Релігійні справи.

Даний історичний момент характеризується великим піднесенням живої релігійної творчости в широких масах українського населення.

Вважаючи цей факт позитивним для української національної справи, партія буде домагатись, аби держава, не порушуючи ні в чому релігійної рівноправности своїх громадян, утворила для української автокефальної церкви сприятливі життєві та правні умови.

X. Справа меншостей.

Національні меншости, що живуть здавна на українській території, користуються повною громадською та політичною рівноправністю. По їх бажанню може бути утворений для кожної з них інститут національно-персональної автономії, коли кількість членів відповідної національності досягає 5% цілого населення Української Держави.

XI. Військова справа.

Для охорони своєї честі, незалежности та справедливих інтересів Українська Держава мусить мати від-

повідної сили армію та флоту. Для утворення армії та флоту мусять бути використані, в той чи інший спосіб, всі громадяне держави, здатні для служби в самому війську чи в підсобних для військової справи організаціях.

XII. Єдиний національно-державний фронт

а. культурна праця на еміграції.

Із огляду на те, що через окупацію України чужинцями та через утруднення нормального представництва національно-державної справи виявляється конечна потреба в національному політично-громадянському об'єднанні як для впливів на території України, так і для виявлення української політично-громадської думки перед закордонним світом, група має входити в контакт та в співробітництво, на гасла національнодержавних, з усіма державно-творчими українськими політичними партіями та громадськими організаціями для утворення єдиного українського національно-державного фронту.

2. Культурно-національна праця, найбільше традиційна для членів партії ще за часів до-революційних

має звертати на себе пильну увагу і в нинішніх об-
ставинах емігрантського життя, виявляючись в збере-
женню та розвиненню національних цінностей, а саме -
в збереженню культурно-національних сил незалежно
од партійної їх приналежності, у використанню усіх
умов та обставин для культурно-національної роботи
та у фактичній участі в тій роботі, головню на полі
науковому, педагогічному, літературному. Зокрема,
бажана участь членів партії в підготовленню відпо-
відної лектури в питаннях громадських та націо-
нально-державних, в якій буде конечна потреба при
повороті на Батьківщину.

Прага, липень-грудень 1923 р.
